॥ ८० ॥ अप्रतिबुद्धःप्रधानं बुध्यमानोजीवः बुद्धोब्रह्म ॥ ८१ ॥ धीफलमाह पश्येति पश्यंद्रष्टारं अपश्यंदृश्यं क्षेम्यंक्षेमायसाधु तत्त्वंदृग्दृश्ययोरन्यत्वंचनिर्विकल्पकतयायोनपश्येत् सएवकेवलंसाक्ष्येणा पिनिर्मुक्तंअकेवलंसाक्षिरूपंपंचविंशंचिदाभासरूपं आद्यंजगत्कारणं परंमहदादिकार्यं अनेनयएवंवेदाहंब्रह्मास्मीतिसइदंसर्वंभवतीतिश्रुतौब्रह्मपदेननिर्विशेषंसर्वपदेनकेवलादिकंचग्राह्यमितिदर्शितं ॥८२॥

यदासकेवलीभूतःषड्विंशमनुपश्यति ॥ तदाससर्वविद्विद्वान्नपुनर्जन्मविंदति ॥ ८० ॥ एवमप्रतिबुद्धश्चबुध्यमानश्चतेनघ ॥ बुद्धश्चोक्तोयथातत्त्वंमयाश्रुतिनि दर्शनात् ॥ ८१ ॥ पश्यापश्यंयोनपश्येत्क्षेम्यंतत्त्वंचकाश्यप ॥ केवलाकेवलंचाद्यंपंचविंशंपरंचयत् ॥ ८२ ॥ विश्वावसुरुवाच तथ्यंशुभंचैतदुक्तंत्वया विभोसम्यक्क्षेम्यंदैवताद्यंयथावत् ॥ स्वस्त्यक्षयंभवतश्चास्तुनित्यंबुद्ध्यासदाबुद्धियुक्तंमनस्ते ॥ ८३ ॥ याज्ञवल्क्यउवाच एवमुक्त्वासंप्रयातोदिवंसवि भ्राजन्वैश्रीमतादर्शनेन ॥ दृष्टश्चतुष्ट्यापरयाभिनंद्यप्रदक्षिणंममकृत्वामहात्मा ॥ ८४ ॥ ब्रह्मादीनांखेचराणांक्षितौचयेचाधस्तात्संवसंतेनरेंद्र ॥ तत्रैवतद्दर्शनं दर्शयन्वैसम्यक्क्षेम्यंयेपथंसंश्रितावै ॥ ८५ ॥ सांख्याःसर्वेसांख्यधर्मैरताश्चतद्द्योगायोगधर्मैरताश्च ॥ येचाप्यन्येमोक्षकामामनुष्यास्तेषामेतद्दर्शनंज्ञानदृष्टं ॥ ८६ ॥ ज्ञानान्मोक्षोजायतेराजसिंहनास्त्यज्ञानादेवमाहुर्नरेंद्र ॥ तस्माज्ज्ञानंतत्त्वतोन्वेषितव्यंयेनात्मानंमोक्षयेज्जन्ममृत्योः ॥ ८७ ॥ प्राप्यज्ञानंब्राह्मणात्क्ष त्रियाद्वावैश्याच्छूद्रादपिनीचादभीक्ष्णं ॥ श्रद्धातव्यंश्रद्दधानेननित्यंनश्रद्धिनंजन्ममृत्यूविशेतां ॥ ८८ ॥ सर्वेवर्णाब्राह्मणाब्रह्मजाश्चसर्वेनित्यंव्याहरंतेचब्रह्म ॥ तत्त्वंशास्त्रंब्रह्मबुद्ध्याब्रवीमिसर्वंविश्वंब्रह्मचैतत्समस्तं ॥ ८९ ॥ ब्रह्मास्यतोब्राह्मणाःसंप्रसूताबाहुभ्यांवैक्षत्रियाःसंप्रसूताः ॥ नाभ्यांवैश्याःपादतश्चापिशूद्राःस र्ववर्णानान्यथावेदितव्याः ॥ ९० ॥ अज्ञानतःकर्मयोनिंभजंतेतांताराजंस्तेयथायांत्यभावं ॥ तथावर्णाज्ञानहीनाःपतंतेघोरादज्ञानात्प्राकृतंयोनिजालं ॥ ९१ ॥ तस्माज्ज्ञानंसर्वतोमार्गितव्यंसर्वत्रस्थंचैतदुक्तंमयाते ॥ तत्स्थोब्रह्मातस्थिवांश्चापरोयस्तस्मैनित्यंमोक्षमाहुर्नरेंद्र ॥ ९२ ॥ यत्तेपृष्टंतन्मयाचोपदिष्टंयाथात थ्यंतद्विशोकोभवस्व ॥ राजन्गच्छस्वैतदर्थस्यपारंसम्यक्प्रोक्तंस्वस्तितेत्वस्तुनित्यं ॥ ९३ ॥ भीष्मउवाच सएवमनुशास्तस्तुयाज्ञवल्क्येनधीमता ॥ प्रीति मानभवद्राजामिथिलाधिपतिस्तदा ॥ ९४ ॥

क्षेम्यंमोक्षायहितं दैवताद्यंब्रह्म ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ दर्शनंशास्त्रं दर्शयन्अदर्शयन् पथंपंथानं ॥ ८५ ॥ ज्ञानदृष्टंप्रत्यक्षफलमित्यर्थः ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ श्रद्धिनंश्रद्धावंतं आदंतादपिमत्वर्थीयइनिः ॥ ८८ ॥ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ सर्वत्रस्थंसर्ववर्णगतं तत्स्थोज्ञाननिष्ठोयः सएवब्रह्माब्राह्मणः अपरःक्षत्रियादिरपितस्थिवान्तत्स्थोज्ञानेइतिशेषः तस्मैतदर्थं मोक्षंनित्यंनित्यसिद्धं ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥

Digitized by Google